

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

16-17 грудня 2025 р., м. Полтава

**КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА ТА ФІНАНСІВ
Полтавського інституту економіки і права
Університету «Україна»**

Полтава – 2026

Редакційна колегія

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, директор Полтавського інституту економіки і права;

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права (**відповідальний редактор**);

Сергій Короед – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права;

Валерій Бебик – доктор політичних, професор, професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Надія Мякушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, радниця директора Полтавського інституту економіки і права;

Ольга Бацман – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, заступниця директора з освітньої діяльності Полтавського інституту економіки і права;

Наталія Рябокін – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права;

Віталій Заїка – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права;

Іван Лісний – т.в.о. завідувача кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права;

Геннадій Аванесян – доцент кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу : збірник матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю, 16-17 грудня 2025 р. / Полт. ін-т економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» ; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПІЕП, 2026. 368 с

У збірнику матеріалів представлено доповіді і повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені концептуальному та практико-орієнтованому осмисленню правових, соціокультурних та економічних вимірів сучасної дійсності в умовах воєнного стану в Україні. На конференції було обговорено доповіді докторів та кандидатів юридичних, політичних, економічних, філософських, педагогічних, історичних наук, практикуючих юристів, економістів, педагогів та інших фахівців з понад п'ятнадцяти регіонів України.

Розрахований на вчених, викладачів і здобувачів закладів освіти, усіх, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
10 лютого 2026 року, протокол № 4**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну доброчесність.

Статті друкуються в авторській редакції.

© Полтавський інститут економіки і права, 2026

© Колектив авторів, 2026

ЗМІСТ

Передмова	11
Розділ 1	
Правове регулювання суспільних відносин в Україні в умовах воєнного стану	
Геннадій Аванесян, Яна Якименко Збереження робочого місця та гарантії для мобілізованих працівників	12
Карина Авраменко Окремі проблемні питання кримінального права і кримінального процесу.....	14
Анна Білокінь Окремі питання доказів і доказування у кримінальному процесі	16
Сергій Гладкий Правова свідомість суспільства в умовах війни.....	19
Аліна Глінкіна, Світлана Товста Впровадження ефективних механізмів захисту прав людини.....	22
Оксана Годун Виконання господарських зобов'язань у період воєнного стану	24
Михайло Гринишин Питання про природу контрзаходів у контексті відповідальності держав за міжнародно-протиправні діяння.....	27
Вадим Грінько Вплив воєнного стану на трансформацію функцій сучасної української держави.....	30
Олеся Дубович Окремі теоретичні питання предмета доказування у кримінальному процесі.....	33
Станіслав Дудник Міжнародно-правові аспекти врегулювання державного боргу за ОВДП: досвід України та інших країн	34
Юлія Євлан, Анастасія Каніщева Феномен невизначеності в структурі та динаміці правової дійсності	37
Тамара Жалій Правові засади функціонування інституцій міжнародної юстиції та інтеграційних спільнот.....	38
Іван Заболотній Державний контроль і нагляд у період воєнного стану: проблеми правозастосування	41
Ігор Зубков Законодавче регулювання діяльності штучного інтелекту в Україні.....	44
Дарина Каліненко Адміністративно-правові механізми цифрової трансформації публічної влади в Україні.....	47

Олександр Кальян

Окремі теоретичні питання співвідношення принципів верховенства
права та законності 49

Айсель Касимова

Практика та виклики адміністративного контролю за діяльністю органів
місцевого самоврядування 51

Неля Керноз, Денис Галушка

Дотримання строків у національному судочинстві: порівняльний аналіз
й проблемність 54

Вячеслав Курда

Суб'єкти військових адміністративних правопорушень 57

Лариса Коваленко, Богдан Коваленко, Давид Джафаров

Цивілізаційні аспекти розвитку сучасного світу: в аспекті використання
штучного інтелекту 60

Лариса Коваленко, Сергій Федченко

Правові засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії
впровадження штучного інтелекту та виклики часу 62

Володимир Коваленко

Юрисдикція Міжнародного кримінального суду: зміст та особливості 65

Марина Коваленко

Нові форми дискримінації у сфері бізнесу: правові аспекти 67

Данило Колесников

Цифровізація державного управління та виклики для правової системи ... 69

Алла Кравченко, Олександр Баглюк

Порушення логічної консистентності правового мислення та їх девіантні
наслідки у правовому просторі в умовах соціально-правових змін 72

Діана Кравченко

Окремі аспекти значення адміністративного судочинства для захисту
прав громадян 73

Діана Кравченко

Правове регулювання цифровізації податкової системи України 75

Анастасія Краснова, Світлана Товста

Інституційна архітектура державної влади у США..... 78

Олексій Кресін

Самовизначення народів і «косівський прецедент» у контексті російської
війни проти України 80

Євгенія Липій

Окремі аспекти міжнародно-правової регламентації принципу
справедливості 83

Іван Лісний

Колізійне регулювання цифрових активів та криптовалюти
в міжнародному приватному праві 86

Олександр Мамалицький

Значення доказів у міжнародному кримінальному правосудді 89

Анна Мелікова Міжнародні кримінальні трибунали: генеза, правова природа та значення для міжнародного правосуддя	91
Тетяна Миколаєнко Особливості нарахування, призначення пенсій за вислугу років.....	94
Тетяна Миколаєнко Роль спеціальних місій в дипломатичній практиці.....	97
Анжеліка Москаленко Адміністративний штраф у національній та міжнародній практиці	99
Ірина Орловська Соціальна відповідальність вищої освіти: підготовка юристів до захисту прав вразливих груп населення та роботи pro bono	101
Катерина Павлушко Місце земельного права у правовій системі України	103
Іван Паламарчук Щодо забезпечення можливості управління АРМА активами у вигляді майнових прав інтелектуальної власності	106
Євгеній Панов Окремі питання правового статусу судового експерта в Україні	110
Олександра Подольська Адміністративно-правове регулювання публічних сервісів та електронних послуг в Україні: проблеми ефективності та стандарти ЄС.....	111
Євгенія Подріз Окремі питання питання підготовки справи до судового розгляду в цивільному процесі	114
Артем Поправко Міжнародне гуманітарне право як гарантія гуманності на війні	117
Артем Поправко Антикорупційний вакуум в правоохоронних органах: як адміністративне право може його ліквідувати	119
Артем Поправко Правове регулювання повноважень та обмежень правоохоронних органів у період воєнного стану	121
Артем Поправко Особливості правового регулювання діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану	123
Наталія Пузирна Правове регулювання нотаріальної діяльності за кордоном: порівняльний аналіз з українською практикою	125
Аліна Рибась Мусульманське право в сучасному світі	127
Максим Ставицький, Сергій Шрамко Використання штучного інтелекту у збройних конфліктах: виклики для міжнародного гуманітарного права.....	129

Олена Стойко Цифровий суверенітет у контексті прав людини	131
Дмитро Стрілько, Дмитро Глушко Правове регулювання дистанційної та надомної праці в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови	134
Світлана Товста Процеси конвергенції на сучасній юридичній карті світу	135
Анжеліка Толкач Роль Державного бюро розслідувань у протидії злочинності серед посадових осіб	137
Наталія Харченко Окремі питання правопорушень у сфері регулювання господарського права.....	140
Аліна Цап Принцип мирного вирішення міжнародних спорів	143
Андрій Шабалін Щодо наявності/відсутності підстав для визнання недійсним рішення про відмову у реєстрації знака для товарів і послуг (ТМ): на прикладі судової практики	146
Тетяна Шевченко Міжнародні військові злочини	148
Лілія Шестак, Анастасія Лиховид Окремі проблеми адміністративно-правового статусу Кабінету Міністрів України як суб'єкта публічного адміністрування.....	150
Лідія Шкварок Етичні та правові виклики професійних та медійних спільнот в Україні в умовах воєнного стану	152
Аліна Юдіна Норми <i>jus cogens</i> у міжнародному праві	155

Розділ 2

Стратегічні пріоритети післявоєнної відбудови фінансово-економічної системи України

Олена Артюх-Пасюта, Євген Белозьоров Основні завдання діяльності міжнародних організації у сфері фінансового моніторингу	158
Єгор Бережний, Михайло Лопатко, Микита Гливенко Вплив зайнятості населення на післявоєнне відновлення економіки України.....	162
Богдана Вітова Міжнародні стандарти та українська практика у сфері захисту трудових прав іноземців і апатридів.....	164
Тетяна Голуб Сутність, класифікація та роль грантів у сучасній економіці.....	166
Ніколь Грубіч Автоматизований облік необоротних активів як передумова ефективного управління ресурсами у період післявоєнного економічного відновлення	169

Олексій Зоря, Олександр Безкровний, Ольга Дорошенко Сучасна практика функціонування мінімального податкового зобов'язання аграрних товаровиробників	172
Денис Косовський Функціональні аспекти формування конкурентних переваг підприємства	174
Олександр Марченко, Тетяна Антонюк Шляхи відновлення промисловості України після війни	176
Олександр Марченко, Дмитро Бікмухаметов Стратегічні операційні цілі оновлення промисловості України після війни	177
Олександр Марченко Стратегічні напрями післявоєнної відбудови фінансового сектору України.....	178
Тетяна Олійник Ефективність новітніх технологій організації навчального процесу при вивченні спеціальних дисциплін та їх вплив на якість знань, умінь, навичок за кваліфікаційними компетенціями.....	179
Сергій Остапенко Бюджетна політика, як інструмент економічного розвитку регіону	182
Тетяна Прийдак, Ольга Лега, Людмила Яловега Підтримка малого бізнесу в Україні в умовах воєнного стану	184
Артем Прийдак Інфляція як багатофакторний економічний процес: теоретичні інтерпретації та сучасні підходи.....	187
Микола Рогоза, Ярослав Вівтоніченко, Роман Максимчук, Володимир Шило Вдосконалення бізнес-процесів як фактор сталого розвитку компаній в умовах цифрової економіки	190
Поліна Токар Соціальна відповідальність як елемент бізнес-планування	193
Максим Хегай, Ксенія Марченко, Володимир Мирон Внесок малого бізнесу в перемогу та в післявоєнне відновлення економіки України	195
Василь Чеснік, Наталія Чеснік Сучасні концепції управління кадровим потенціалом підприємства.....	198
Борис Шевченко Стратегічний вибір альтернатив конкуренції в національній економіці: механізми формування стійких альянсів та мережевих структур	200

Розділ 3

Консолідація соціокультурного життя України: аксіологічні, волонтерські, гуманітарні та освітні виміри

Sofia Holubnycha The influence of the emotional state of society on after war economic activity...	203
Władysław Wornalkiewicz Udoskonalenie zarządzania zespołem logistycznym	205

Władysław Wornalkiewicz Systemy ERP z elementami nowoczesności	229
Оксана Альошина Теоретичні аспекти інтернет-залежності у підлітків.....	251
Людмила Бабенко Субдисциплінарність історичного краєзнавства та міждисциплінарний дискурс його вивчення: сучасні виклики.....	253
Михайло Бейлін, Олександр Желтобородов Війна як травматичний вимір реальності.....	258
Надія Білик Соціальні та цивілізаційні аспекти у системі неперервної освіти	261
Антон Вільховий Характер дитячих міграційних процесів за новітньої доби: вплив воєнного фактору	264
Юрій Вільховий Вплив військової загрози на характер міграційних процесів на початку XXI століття.....	266
Максим Вітушко Основні ризики використання штучного інтелекту у процесі прийняття політичних рішень	268
Лідія Газнюк, Юлія Семенова Гендерна адаптивність в умовах війни	271
Віталій Дмитренко Глобальне суспільство: нові соціальні структури та культурні моделі	274
Віта Дмитренко Українська культура між глобальним і локальним: тенденції сучасності....	275
Віталій Заїка Психологічна допомога військовим: сучасні підходи, інтервенції, ризики та можливості.....	277
Валерія Іщенко Ісламська спільнота в Україні: процеси формування релігійної ідентичності в умовах поліетнічного суспільства	280
Ольга Катасонова, Марія Лихацька Основні риси пропаганди у військовий час	283
Михайло Коваленко Сучасні аспекти пам'яткоохоронної діяльності Комунального закладу «Центр охорони та дослідження пам'яток археології» Полтавської обласної ради: проблеми та виклики	285
Андрій Коваль Формування інклюзивної компетентності майбутніх педагогів спеціальної освіти.....	288
Неля Легка Ідея соборності у політичних програмах урядів УНР та ЗУНР	290

Олександр Лук'яненко, Назар Майструк Мистецьке відображення впливу російсько-української війни на психоемоційний стан людини	293
Сергій Малишев Комунікаційний підхід у сучасній бібліотеці: інклюзивність, інновації та нормативно-правове забезпечення	296
Федір Медвідь, Марія Чорна, Едуард Чорний Консолідація соціокультурного життя України: гуманітарні виміри	298
Вікторія Мураєва Грецькі міста та їхні дипломатичні відносини з Персією під час греко- перських війн	302
Валерій Паталаха Вплив російсько-української війни на мовне питання в Україні.....	305
Станіслав Пашко Збереження і розвиток української культури та мовної ідентичності	307
Олександр Пилипенко Аграрна політика уряду Російської імперії щодо землевпорядкування в українських губерніях у 1906–1914 рр.	309
Сергій Приходько Принципи прямої демократії на місцевому рівні	313
Дар'я Профатілова, Аріна Подригун, Анна Любкіна Соціальні мережі: маніпуляції в умовах війни	316
Богдан Расторгуєв, Олександр Сасін Деякі особливості сучасної військової пропаганди щодо Криму на тлі україно-російської війни	318
Світлана Решетнік Особливості організації соціального супроводу багатодітних родин у сучасних умовах	321
Наталія Рябокінь, Станіслав Пашко Соціальні аспекти викладання дисципліни Українська та іноземна мова для академічного і професійного спілкування для здобувачів вищої освіти спеціальності Право	322
Наталія Рябокінь, Антон Рябокінь Фінансово-економічні аспекти міжнародної підтримки України	325
Наталія Рябокінь Соціальні аспекти викладання дисципліни Українська мова (за професій- ним спрямуванням) для здобувачів вищої освіти спеціальності Право	326
Олександра Савінова Карибська криза у «холодній війні»: від ескалації до «розрядки»	328
Микола Селюченко Використання інформаційних ресурсів Національного Архівного Фонду України в умовах трансформації архівної справи та воєнного стану	330
Лариса Семеновська, Михайло Рамусь Тьюторська технологія як стратегічний інструмент забезпечення якості змішаного навчання у вищій школі.....	333

Денис Снітко

Розробка міні CNC-плотера з використанням відновлених компонентів
CD-приводів в контексті циркулярної економіки..... 336

Юлія Снітко

Графічний дизайн інтерфейсу користувача в середовищі Android Studio ... 338

Руслан Супруненко

В'ячеслав Липинський про формування української політичної еліти..... 340

Дар'я Тарасенко

Гуманність як стратегія стійкості: культура турботи, інклюзивність
і сервісна держава у формуванні сучасного українського суспільства..... 343

Наталія Токуєва

Фасилітативний психологічний супровід здобувачів вищої освіти в ЗВО
України..... 346

Григорій Усик

Міжнародні відносини в епоху Хрестових походів 349

Володимир Філонченко

Поселення бронзової доби середньої течії р. Хорол: нові дані та
перспективи досліджень..... 352

Анастасія Хабалова

Роль жінки в дипломатії: еволюція і виклики..... 355

Роман Харченко

Кантівський дискурс релігійності в контексті секуляризаційних
трансформацій сучасного соціокультурного простору України 359

Олексій Штепа

Створення національного нарративу стійкості: роль культурних та освітніх
інституцій у формуванні нової спільної ідентичності 361

Віра Явір

Витоки концептуалізації зовнішньої етнополітики 364

Марина Яненко

Освіта для сталого розвитку як компонент гуманістично-компетентної
парадигми підготовки майбутніх викладачів..... 367

ПЕРЕДМОВА

VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу» присвячена осмисленню ключових напрямів цивілізаційного розвитку сучасного світу та України. Її інтерактивні панелі зібрали вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти. На конференції представлено доповіді докторів та кандидатів юридичних, політичних, економічних, філософських, педагогічних, історичних наук, практикуючих юристів, економістів, педагогів та інших фахівців.

У збірнику матеріалів представлено доповіді та повідомлення наукового зібрання вчених, які присвячені аналізу політико-правових, соціально-філософських, освітньо-педагогічних, фінансово-економічних та інших вимірів інноваційного розвитку України та світу. Окремо звернено увагу на протидію України російській військовій агресії та окреслено шляхи повоєнної відбудови країни.

Висловлюємо щирі вітання авторському колективу цього річного збірника, всім учасникам наукового зібрання. Зичимо доброго здоров'я, подальших наукових успіхів і нових відкриттів. Переконані, що Ваша праця стане вагомим внеском в осмислення ключових питань розвитку сучасного світу та України.

Із щирою пошаною

Роман Шаравара,

голова редакційної колегії,

кандидат економічних наук, доцент,

професор кафедри правознавства та фінансів,

директор Полтавського інституту економіки і права

влади, а також на зміцнення довіри суспільства до держави. Подальша гармонізація українського законодавства зі стандартами ЄС, розвиток цифрової інфраструктури та посилення інституційного потенціалу держави є ключовими умовами успішної реалізації цифрової трансформації в Україні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про адміністративні послуги»: від 06 верес. 2012 р. № 5203-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 32. Ст. 409.
2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»: від 22 трав. 2003 р. № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275.
3. Закон України «Про електронні довірчі послуги»: від 05 жовт. 2017 р. № 2155-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 400.
4. Міністерство цифрової трансформації України. *Цифрова трансформація: аналітичні матеріали*. Київ : Мінцифри України, 2023. 84 с.
5. OECD. Digital Government Review of Ukraine: Accelerating the Digital Transformation of the Public Sector. Paris : OECD Publishing, 2022. 164 p.

**ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ
ПРИНЦИПІВ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЗАКОННОСТІ**

Олександр Кальян,

*канд. юрид. наук, доцент, професор кафедри підприємництва і права,
Полтавський державний аграрний університет*

Принципи верховенства права і законності в сучасній правовій доктрині розглядаються як взаємопов'язані, але концептуально різні правові явища, які виконують різні функції в механізмі регулювання суспільних відносин.

Верховенство права визнається базовим засадничим принципом, що зумовлює якість змісту правового регулювання та визначає пріоритет природних прав людини, справедливості і моральних цінностей над формальною юридичною нормою [1; 2].

Натомість принцип законності полягає у вимозі точного і неухильного дотримання чинного законодавства всіма суб'єктами права, включно з органами державної влади та посадовими особами [3; 4].

Основна відмінність полягає в тому, що законність зорієнтована на форму та процедуру, у той час як верховенство права стосується змісту права, його відповідності стандартам прав людини, а також недопущення свавілля держави.

У демократичній правовій державі співвідношення цих принципів набуває особливого значення. Верховенство права виступає ціннісним критерієм, який визначає межі допустимого змісту законодавчих актів. Закон, що суперечить Конституції або порушує міжнародні стандарти у сфері прав людини, не може вважатися легітимним, навіть якщо він формально прийнятий у встановленому порядку [1; 5].

Законність у цьому контексті виконує роль процедурного механізму реалізації вимог верховенства права, забезпечуючи передбачуваність, системність і стабільність правового порядку. Таким чином, у демократичній державі законність не може бути самоціллю - вона має функціонувати саме в межах верховенства права і беззаперечно враховувати його цінності.

В умовах збройної агресії московії проти України ролі цих принципів істотно трансформуються. З однієї сторони, держава має оперативно реагувати на загрози національній безпеці, що зумовлює запровадження спеціальних правових заходів (введення воєнного стану, мобілізаційні заходи, обмеження окремих прав людини і громадянина).

Вищевикладене вимагає забезпечення та неухильного дотримання принципу законності, оскільки будь-які обмеження прав і свобод людини повинні мати законну підставу, були пропорційними, необхідними та застосовувалися у спосіб, передбачений Конституцією та законами України [3; 4].

З іншого сторони, саме верховенство права має бути основною гарантією недопущення надмірної концентрації влади або зловживання владними повноваженнями в умовах воєнного стану. У цьому контексті стандарти Європейського суду з прав людини щодо «воєнних derogations» та принципів пропорційності набувають особливої ваги, адже збройна агресія не усуває обов'язку держави забезпечувати гарантії прав людини і діяти в межах загальноєвропейських демократичних стандартів [2; 5].

Для України верховенство права в умовах війни виконує також функцію міжнародно-правового аргументу, який підтверджує статус держави як суб'єкта, що дотримується міжнародних зобов'язань і цінностей демократичного світу.

Саме завдяки цьому принципу Україна стверджується у міжнародному співтоваристві, отримує підтримку партнерів і продовжує інтеграцію в європейський правовий простір.

Законність у цей період забезпечує внутрішню організаційну керованість держави, запобігає хаосу та сприяє ефективній реалізації оборонних і соціальних функцій. Отже, співвідношення цих принципів у воєнний час можна описати як взаємодію змістовного і процедурного начал, де верховенство права визначає межі допустимості державних рішень, а законність гарантує їх правильне і передбачуване виконання.

Узагальнюючи вищевикладене відзначимо, що відмінність між принципами верховенства права і законності полягає також у їх змістовних та функціональних характеристиках: верховенство права формує ціннісне ядро правової системи, а законність забезпечує її формальну і процедурну реалізацію.

У демократичній державі законність можлива лише в межах верховенства права, а в умовах збройної агресії московії проти України ці принципи набувають особливого значення, оскільки спільну взаємообумовлену мету: забезпечення захисту національних інтересів держави і недопущення краху демократичних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Верховенство права : офіц. тлумачення Конституційного Суду України. Конституційний Суд України. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/34-verhovenstvo-prava>
2. Москаль Р. Доктрина верховенства права: аналіз стану наукової розробки проблеми в Україні (2010–2020 роки). *Наука і правоохорона*. 2021. № 4. С. 112–118.
3. Комзюк А. Т., Салманова О. Ю. Верховенство права та законність як принципи діяльності Національної поліції. *Право і громадянське суспільство*. 2022. № 3. С. 45–52.

4. Федорчук К. А., Дяченко С. В. Законність чи верховенство права в господарському судочинстві: судова практика. *Право і людина*. 2023. № 2. С. 78–85.
5. Берназюк Я. Застосування принципу верховенства права в судовій практиці. Верховний Суд України. 2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199>

ПРАКТИКА ТА ВИКЛИКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Айсель Касимова,

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»,*

Національний університет «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: Наталія Пузирна,

*канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри публічного та приватного права
Національний університет «Чернігівська політехніка»*

Адміністративний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування є невід'ємним елементом демократичної та правової держави, спрямованим на забезпечення законності, доцільності та ефективності рішень місцевих рад. У контексті децентралізації та євроінтеграційних прагнень України, питання встановлення оптимального механізму такого контролю набуває особливої актуальності, оскільки він має охоплювати державний нагляд, громадський моніторинг та внутрішній аудит. На практиці реалізація адміністративного контролю стикається зі значними викликами, головним з яких є пошук конституційного балансу між необхідністю запобігання порушенням і забезпеченням принципу самостійності місцевого самоврядування, що вимагає вдосконалення законодавчої бази, врахування передового зарубіжного досвіду та завершення незавершених реформ.

Під адміністративним контролем розуміють систему заходів для перевірки відповідності рішень і дій органів місцевого самоврядування законодавству, оцінки їх доцільності, результативності та відповідальності. Вирізняють три основні види контролю: державний, громадський та внутрішній. Державний контроль – це нагляд державних інституцій за дотриманням законності, нормативно-правових актів та правильністю використання ресурсів органами місцевого самоврядування. Згідно зі статтею 20 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1] державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, і не повинен призводити до втручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм власних повноважень. Він може здійснюватися як через перевірки, аудит, нагляд, так і через адміністративне втручання чи судові процедури. Громадський контроль передбачає участь громадян, громадських об'єднань, засобів масової інформації у моніторингу діяльності органів місцевої влади, виявленні порушень, публічному обговоренні їх роботи та формуванні суспільної підзвітності. Внутрішній контроль здійснюється самими органами місцевого самоврядування та їх виконавчими структурами – наприклад, перевірка рішень місцевої ради, внутрішній аудит, контроль виконання бюджетних програм.